

Екол. Зашт. Живот. Сред.	Том 7	Број 1-2	стр. 55-59	Скопје 2000/1
Ekol. Zašt. Život. Sred.	Vol.	No.	p-p	Skopje

***Solanum elaeagnifolium* Cav. и *Solanum cornutum* Lam. НОВИ ВИДОВИ ЗА АДВЕНТИВНАТА ФЛОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Владо С. МАТЕВСКИ

Институт за биологија, Природно-математички факултет, Скопје, Република
Македонија

ИЗВОД

Матевски, В. (2000). *Solanum elaeagnifolium* Cav. и *S. cornutum* Lam. нови видови за адвентивната флора на Република Македонија. Екол. Зашт. Живот. Сред., Том 7 бр.1-2, 55-59, Скопје.

Во овој прилог се наведуваат два нови адвентивни вида од родот *Solanum* (*S. elaeagnifolium* и *S. cornutum*), кои за прв пат се регистрирани во флората на Република Македонија.

Клучни зборови: *Solanum elaeagnifolium*, *S. cornutum*, *Solanaceae*, флора, неофити, Република Македонија

ABSTRACT

Matevski, V. (2000): *Solanum elaeagnifolium* Cav. and *S. cornutum* Lam. a new species of the adventitious flora in Republic of Macedonia. Ekol. Zašt. Život. Sred., Vol. 7, No.1-2, 55-59, Skopje.

In this supplement there are two new adventitious species which belong to the genus *Solanum* (*S. elaeagnifolium* and *S. cornutum*) and which are mentioned for the first time for the flora in the Republic of Macedonia.

Key words: *Solanum elaeagnifolium*, *S. cornutum*, *Solanaceae*, flora, neophytes, Republic of Macedonia.

ВОВЕД

Во текот на последните 40-тина години, на територијата на Република Македонија се регистрирани бројни неофити, кои потекнуваат од различни делови на светот. Некои од нив се одликуваат со особена агресивност и континуирана експанзија (пр. *Galinsoga parviflora*, *Erigeron annuus*, *Conyza canadensis* и др.). Нивниот број е во константен пораст, што е во врска со се поинтен-

зивните транспортни комуникации и географската положба на Република Македонија, како голем крстопат во овој дел на Балканскиот Полуостров.

Во овој прилог се наведуваат два нови адвентивни вида од родот *Solanum* - *S. elaeagnifolium* и *S. cornutum*, кои се за прв пат регистрирани на територијата на Република Македонија.

ИСТРАЖУВАНО ПОДРАЧЈЕ И МЕТОД НА РАБОТА

Хербарскиот материјал е собираан за време на флористичките и вегетациските истражувања кои континуирано се изведуваат на различни локалитети од територијата на Република Македонија. При детерминацијата и фитогеографската анализа

беа земени предвид, како најновите, така и постари флористички прилози кои се однесуваат на хорологијата на овие адвентивни видови на територијата на Европа и Балканскиот Полуостров.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Solanum elaeagnifolium Cav.

Solanum elaeagnifolium е адвентивно растение за кое Muencher (1952), забележува дека се развива како опасен коров во централните делови на САД, а според Hawkes & Edmonds (1972), тоа потекнува од умерените делови на Јужна Америка. Овој агресивен неофит постепено го проширува својот ареал на просторот околу Медитеранот. Zahariadi (1973) наведува дека тој е комплетно натурализиран во Египет, додека според расположливите флористички литературни податоци засега е познат уште само за Израел (Zohary 1962), Италија-Сицилија (Martino 1956, 1967, sub *Solanum elaeagnifolium* var. *leprosum*), Грција (Hawkes & Edmonds 1972; Zahariadi, 1973; Yannitsaros & Economidou 1974; Akeroyd & Preston 1981), Хрватска-островите Плавник и Вис, Шибеник-Лука и Д. Поље (Gaži-Baskova & Šegulja 1978 a,b; Pavletić et al. 1978; Pandža & Stančić 1999) и СР Југославија: Војводина-Чока (Шајиновић & Кољадзински 1981) и Црна Гора-Бар (П. Божа, усмено соопштение).

Zahariadi (1973), забележува дека ова растение за прв пат е регистрирано на територијата на Грција во 1949 година, и после неговото населување тоа е во континуирана експанзија на нејзината територија. Тој ги наведува следните локалитети во Грција, каде што е тоа регистрирано: Тракија (Родопи), Источна Македонија (Солун), Тесалија (Лариса, Еласона, Тирнавос), Етолиа (Амфилоксија-Агрино), Атика (Калифтаки, Кифисија, Кефалари, Татои, Психико, Неа Смирни, Глифада) и Пелопонес (Аркадија, Леониди, Месинија, Каламата). Yannitsaros & Economidou (1974)

наведуваат нови наоѓалишта за Епир и Крит, додека пак Akeroyd & Preston (1981), го потврдуваат присуството на овој вид во околината на Солун и Атина и го посочуваат уште за еден локалитет-Драма.

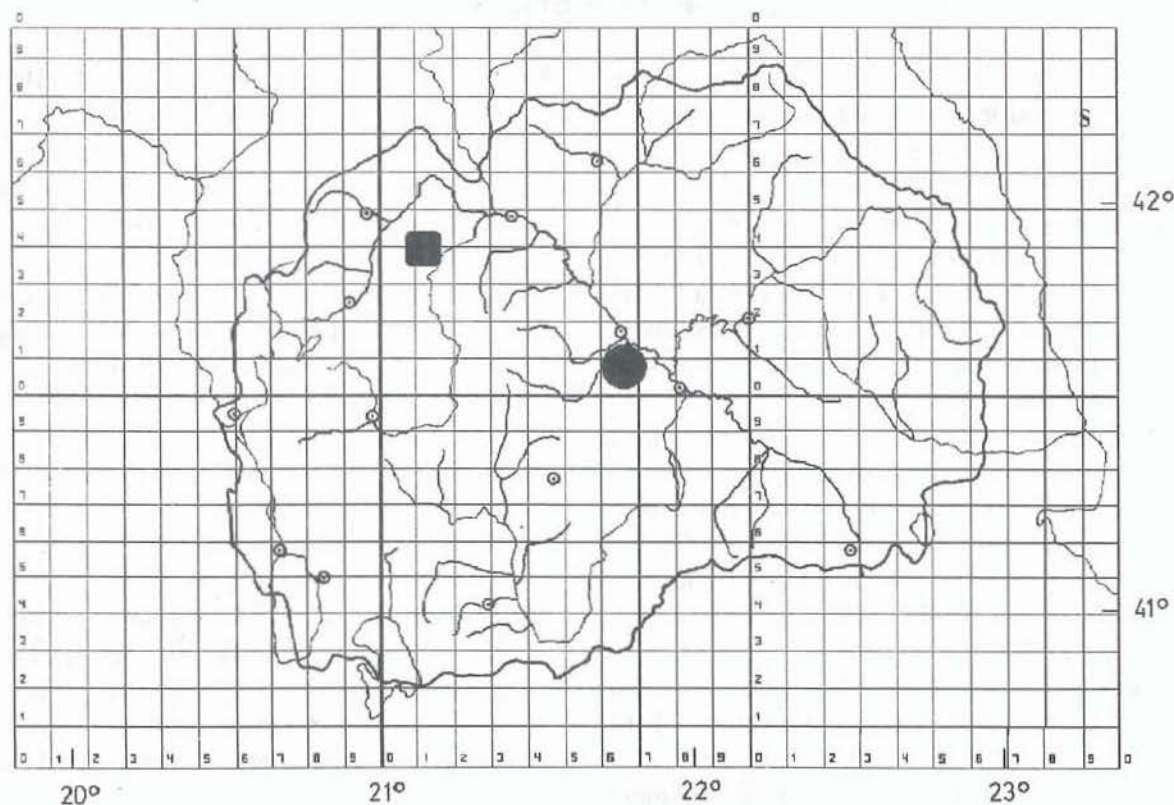
Gaži-Baskova & Šegulja (1978), за прв пат го регистрираат овој вид на територијата на Хрватска-на островот Плавник, во подрачјето на Кварнер, при што укажуваат на неговата масовна застапеност во составот на типичната рудерална вегетација. Истата година, Pavletić et al. (1978), го наведуваат за островот Вис, додека пак, Pandža & Stančić (1999) откриваат нови наоѓалишта во околината на Шибеник (Лука и Д. Поље).

Шајиновић & Кољадзински (1981), видот *Solanum elaeagnifolium* за прв пат го наведуваат и за територијата на СР Југославија (Војводина-Северен Банат), вдолж железничката пруга Зрењанин-Сента, на станишта со изразито рудерален карактер. Овој вид е регистриран и во Црна Гора-Бар (усмено соопштение на Пал Божа).

Ова растение на територијата на Република Македонија засега е регистрирано само на еден локалитет, во клисурата на р. Бабуна, во близина на Велес, на околу 2 km од нејзиниот влив во реката Вардар (Сл. 1). Се развива на рудерални станишта, непосредно покрај патот кој води за локалитетот "Пешти", како и покрај една овчарска фарма, на надморска височина од 200-250 m. Новооткриеното наоѓалиште на овој неофит во Република Македонија се наоѓа околу 200 km посеверно од досега познатите наоѓалишта во Грција, од околината на Солун. Секако, се работи за една мала дисјункција, која бара свое објаснување. Имено,

познато е дека поголемиот број од адвентивните растителни видови кои имаат правец на нивно распространување од јужните кон посеверните делови на Балканскиот Полуостров, а кои при тоа како свој биокоридор ја користат долината на реката Вардар и неговите притоки, вообичаено е најнапред да ги населат најјужните делови на Република Македонија. Таков е случајот со повеќето неофити, како што се на пр., *Conyza bonariensis*, *Sisyrinchium bermudiana*, *Tagetes minuta*, *Paspalum paspalodes*, *Chenopodium ambrosioides* var. *anthelminticum*, *Amaranthus spinosus* и др., кои се за прв пат регистрирани на територијата на Република Македонија во нејзините јужни и југоисточни делови, во околината на Гевгелија, Богданци, Струмица, Дојран, Демир Капија и др.

Во случајот со видот *Solanum elaeagnifolium* најверојатно се работи за орнитохорија, односно распространување на семките од ова растение од страна на птиците. Во тој контекст би можело да се напомене дека клисурата на р. Бабуна, односно локалитетот Пешти, во чија близина се развиваат и популациите на *Solanum elaeagnifolium*, претставува еден од најзначајните орнитолошки локалитети во Република Македонија. Освен тоа, треба да се земе предвид дека овој локалитет се наоѓа во непосредна близина на железничката пруга Скопје-Солун, како и во близина на автопатот Велес-Гевгелија-Солун, така што распространувањето на *Solanum elaeagnifolium* може да се доведе во врска и со овие сообраќајни коридори.

Solanum elaeagnifolium (●) and *S. cornutum* (■)

Сл. 1 *Solanum elaeagnifolium* Cav. и *S. cornutum* Lam.-распространување во Република Македонија

Fig. 1 *Solanum elaeagnifolium* Cav. and *S. cornutum* Lam.-distribution in the Republic of Macedonia

Solanum cornutum Lam.

Syn.: *S. rostratum* Dunal

S. cornutum спаѓа во групата на северноамерикански неофити, со потекло од Мексико и југозападниот дел на САД (Muencher, 1952), кој на почетокот од XX век е пренесен во Европа. Според Hawkes & Edmonds (1972), тој е локално натурализиран во повеќе земји од Централна и Источна Европа (Бугарија, Германија, Грција, Франција, Италија, Русија (централен, западен, источен дел, Крим) и Шпанија. Во поновата флористичка литература се наведуваат податоци и за негово присуство во Унгарија (Simon 1992), Британските острови (Stace 1997), Словачка (Goliasová 1993) и др.

Овој адвентивен вид за прв пат е пронајден и на територијата на Република Маке-

донија. Регистриран е во подножието на планината Сува Гора, покрај патот помеѓу с. Чифлик и с. Ларце (Сл. 1), на рудерални места, во зоната на интензивни агарни активности.

Благодарносј: Во оваа прилика ја искажувам мојата благодарност на колегите, д-р Андраж Чарни, од Биолошкиот Институт "Јован Хаџи" при ЗРЦ, САЗУ, Љубљана, Словенија и проф. д-р Пал Божа од Нови Сад, СР Југославија, за помошта при пронаоѓањето на потребната литература и доставените податоци за видот *S. elaeagnifolium*, како и на колегата Ацо Теофиловски, дипломиран шумарски инженер од Тетово, за отстапениот хербарски материјал од *S. cornutum*.

РЕФЕРЕНЦИ

- Akeroyd, J.R. & Preston, C.D. (1981). Floristic notes from Greek Macedonia (Materials for the Mountain flora of Greece, 11). Willdenowia, 11:281-290.
- Gaži-Baskova, V. & Šegulja, N. (1978 a). Nove vrste roda *Solanum* (Solanaceae) u flori Jugoslavije. Zborn.referata III simpozijuma biosistematičara Jugoslavije I, Novi Sad. Biosistematika, 4(1):67-74, Beograd.
- Gaži-Baskova, V. & Šegulja, N. (1978 b). Pojava opasnih korova iz roda *Solanum* na kvarnerskom otoku Plavnik. Fragmenta herbologica Jugoslavica, 6:55-59, Zagreb.
- Goliasová, K. (1993). *Solanum* L. in Bertova L. & Goliasová, K. (eds.) Flora Slovenska, 5(1):432-448, Bratislava.
- Hawkes, J.G. & Edmonds, J.M. (1972). *Solanum* L. in Tutin T.G. et al. (eds.) Flora Europaea, 3:197-199, Cambridge.
- Martino, A. di (1956). Una stazione di "*Solanum elaeagnifolium* Cav. var. *leprosum*" in Sicilia. Lav. Reale Ist.Bot. Palermo, 15:114-120.
- Martino, A. di (1967). Nuove stazioni di *Solanum elaeagnifolium* Cav. var. *leprosum* in Sicilia. Lav. Reale Ist.Bot. Palermo, 23:312-314.
- Muenschel, W.C. (1952). Weeds. The Macmillann Company, New York.
- Pavletić, Z., Devetak, Z. & Trinajstić, I. (1978). Novo značajno nalazište neofita *Solanum elaeagnifolium* Cav. u flori Hrvatskog primorja. Fragmenta herbologica Jugoslavica, 6:69-72, Zagreb.
- Pandža, M. & Stančić, Z. (1999). New localities of the species *Datura innoxia* Miller and *Solanum elaeagnifolium* Cav. (Solanaceae) in Croatia. Nat.Croat., 8(2):117-124, Zagreb.
- Simon, T. (1992). A Magyarországi edényes flóra Határozója. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Stace, C. (1997). New Flora of the British Isles. Second Edition. Cambridge.
- Шајиновиќ, Б. & Кољадзински, Б. (1981). Нова адвентивна билјна врста из рода *Solanum-Solanum elaeagnifolium* Cav. у Војводини. Матица Српска, Збор. за природне науке, 61:17-22, Нови Сад.
- Yannitsaros, A. & Economidou, E. (1974). Studies on the adventive flora of Greece. I. Generalremarks on some recently introduced taxa. Candollea, 29:111-119.
- Zahariadi, C. (1973). Quelques taxons rares ou nouvellement découverts de la flore de la Grèce. Ann.Mus.Goulandris, 1:165-183.
- Zohary, M. (1962). Plant Life of Palestine. New York.

SUMMARY

Solanum elaeagnifolium Cav. AND *S. cornutum* Lam. A NEW SPECIES OF THE ADVENTITIOUS FLORA IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Vlado S. MATEVSKI

Institute of Biology, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, 1000 Skopje, Republic of Macedonia

In the last 40 years there have been numerous neophytes on the territory of Republic of Macedonia, originally coming from different parts of the world and some of them characteristically aggressive and expanding continually (i.e. *Galinsoga parviflora*, *Erigeron annuus*, *Conyza canadensis*, etc.). Their number is being constantly increased as a result of the intensive communications and the geographic position of the Republic of Macedonia, as a crossroad in this part of the Balkan Peninsula.

In this supplement there are two new adventitious types which belong to the genus *Solanum* (*S. elaeagnifolium* and *S. cornutum*) and which are mentioned for the first time for the flora in the Republic of Macedonia.

S. elaeagnifolium is a North American plant which gradually spreads over the Mediterranean area. According the available information from the literature it is found only in the Greece area, island Sicily area (*S. elaeagnifolium* var. *leprosum*), Croatia-Plavnik, Vis, [ibenik-Luka, D. Polje and FR Yugoslavia: Vojvodina-^oka. There are some records about its existence in the Republic of Macedonia, in the canyon of the river Babuna, near Veles (Fig. 1).

S. cornutum is also an American neophytes (from Mexico and S.W. United States). It has been registered in most of the European countries (Britain, Bulgaria, France, Germany, Greece, Hungary, Italy, Russia, Slovakia, Spain, FR Yugoslavia: Vojvodina and other). A new find of this plant is registered in the Republic of Macedonia, in the foothill of the mountain Suva Gora (between the v. Chiflik and Larce) (Fig. 1).

INTRODUCTION

of agriculture also known of about 100 years ago. It is a very common plant in the Balkans and in the Mediterranean area. It is a very common plant in the Balkans and in the Mediterranean area. It is a very common plant in the Balkans and in the Mediterranean area.